

УДК 338.2

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК СКЛАДОВА ЕНДОГЕННОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Олександра Сергіївна ГУМЕНЮК

аспірантка Чернігівського державного інституту економіки і управління

E-mail: guteniuk.o@gmail.com

Анотація. У статті подано визначення фінансового потенціалу як комплексу взаємопов'язаних фінансових ресурсів і здатностей до їх реалізації, що визначають його спроможність приводити у відповідність до зовнішніх вимог внутрішні можливості. Складовими фінансового потенціалу визначено фінансовий потенціал населення з його організованими та неорганізованими заощадженнями, потенціал ринку фінансових послуг, зокрема факторингові та лізингові послуги як джерело додаткових економічних можливостей інноваційного розвитку. Окремою ланкою фінансового потенціалу виокремлюємо венчурні фонди та можливість до залучення довгострокових інвестицій для реалізації інноваційних проектів. Проблемою сучасного стану фінансування інноваційних проектів є слабкий розвиток інфраструктури реалізації фінансового потенціалу. Великий ступінь недовіри населення до банківської системи впливає на поширеність лише короткострокових депозитів, тому пропонуємо як один зі шляхів залучення «довгих грошей» провести пенсійну реформу за аналогією з Республікою Польщі.

Аннотация. В статье дано определение фінансовому потенціалу как комплекса взаимосвязанных финансовых ресурсов и способностей к их реализации, определяющих его способность приводить в соответствие с внешним требованиям внутренние возможности. Составляющими фінансового потенціала выделены финансовый потенциал населения с его организованными и неорганизованными сбережениями, потенциал рынка финансовых услуг, в частности факторинговые и лизинговые услуги как источник дополнительных экономических возможностей инновационного развития. Отдельным звеном фінансового потенціала определяем венчурные фонды и возможность к привлечению долгосрочных инвестиций для реализации инновационных проектов. Проблемой современного состояния финансирования инновационных проектов является слабое развитие инфраструктуры реализации фінансового потенціала. Большая степень недоверия населения к банковской системе влияет на распространенность только краткосрочных депозитов, поэтому предлагаем как один из путей привлечения «длинных денег» провести пенсионную реформу по аналогии с Республикой Польши.

Ключові слова: фінансовий потенціал розвитку, фінансовий потенціал населення, венчурне фінансування.

Ключевые слова: финансовый потенциал развития, финансовый потенциал населения, венчурное финансирование.

Постановка проблеми. Задля забезпечення інноваційних процесів і зрушень окрім програм розвитку, політичної волі, відповідної інфраструктури, необхідні також фінансові ресурси, джерелом яких може стати фінансовий потенціал. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку формується потенційними фінансовими можливостями та здатністю до масштабних інноваційних проектів на національному рівні у визначених галузевих векторах. За своєю суттю, це комплекс взаємопов'язаних фінансових ресурсів і здатностей до їх реалізації, що визначають його спроможність приводити у відповідність до зовнішніх вимог внутрішні можливості.

Реалізація фінансового потенціалу інноваційного розвитку здійснюється на основі постійної взаємодії науково-дослідного, виробничого та фінансового сектору.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато науковців, вітчизняних і закордонних, досліджували проблему впливу фінансового потенціалу на інноваційний розвиток національної економіки, зокрема О. І. Амоша, Л. Л. Антонюк, О. Ф. Веремейчик, О. А. Грішнова, С. М. Ілляшенко, Д. О. Карлюк, А. М. Колот, Е. М. Лібанова, Л. С. Лісгор, О. Ф. Новікова, В. М. Новіков, В. В. Онікієнко,

І. Л. Петрова, М. С. Рошко, У. Я. Садова, Л. К. Семів, М. В. Семикіна, О. Ф. Федулова, Л. В. Шаульська та ін. [8, 9, 13, 15].

Метою статті є характеристика сутності та значення фінансового потенціалу, а також аналіз проблем його реалізації як незамінної складової ендogenous потенціалу інноваційного розвитку національної економіки та пошук шляхів їх подолання.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Сукупність та взаємодія наявних фінансових ресурсів і невикористаних (пасивних) ресурсів становить сутність фінансового потенціалу, але лише остання складова дозволяє застосувати термін «потенціал». Таким чином, його структура – співвідношення між використаною (активною) та невикористаною (пасивною) складовими. Адекватною ціллю фінансової політики постає не тільки нарощення фінансового потенціалу, але і його якнайповніше використання – максимальне збільшення активної складової.

Безпосереднє втручання держави у стратегічний інноваційний розвиток національної економіки повинно мати форму надання державних замовлень на проведення досліджень і виробництво продукції відповідно до пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки (стратегії фундаментального та кінцевого фінансування), а також здійснюватися через ухвалення і реалізацію комплексної програми заходів щодо підтримки пріоритетних галузей економіки країни на шляху інноваційного розвитку.

Джерелами інвестування інноваційних проєктів можуть бути: власні фінансові кошти організації та її внутрішньогосподарські резерви; позикові фінансові кошти; залучені фінансові кошти від продажу акцій або одержані у вигляді пайових та інших внесків членів трудових колективів, громадян, юридичних осіб; кошти, що перебувають у централізованому володінні об'єднань підприємств; кошти позабюджетних фондів; кошти Державного бюджету; кошти іноземних інвесторів [5, с. 280–283].

Про повноту використання фінансового потенціалу населення можна судити з огляду на співвідношення між активною та пасивною складовими, про ефективність його використання – виходячи з впливу на динаміку національного доходу.

Економісти визначають заощадження як частину доходу, що залишилась після сплати податків і не була спожита. Загалом, у науковій літературі виокремлюють дві основні форми за-

ощаджень: організовані і неорганізовані. Організовані заощадження – це такі заощадження населення, мобілізацію і розміщення яких проводить банківська система або небанківські фінансово-кредитні установи, які згідно із законодавством мають право здійснювати операції щодо залучення і розміщення коштів населення. До них належать: вклади у банківських установах; вклади у небанківських депозитних установах; придбання цінних паперів; вкладення у страхові поліси. На думку дослідника Вдовиченка, до організованих форм заощаджень слід додати вкладення населення у нерухомість та банківські метали, які через систему фінансових посередників або інститутів інфраструктури фінансового ринку можуть трансформувати їх в інвестиційні ресурси [11, с. 18–25].

Неорганізовані грошові заощадження населення – це ті, що зберігаються безпосередньо у населення готівкою у національній чи іноземній валютах. В. Опарін пропонує розрізняти працюючий та непрацюючий капітал. Функції фінансових ресурсів, тобто збільшення вартості та продукування доходу, виконує лише капітал працюючий – той, що обертається. Непрацюючий – це капітал, вилучений з обігу. Працюючі фінансові ресурси населення можуть виступати у якості інвестицій для реального сектора економіки, а непрацюючі – фінансові ресурси лежать «мертвим тягарем» на руках у населення. Неорганізовані заощадження мають як характеристики запасу, так і можливості для подальшої абсорбції фінансовою системою [11, с. 27–30].

Стан заощаджень населення відображає процеси загальноекономічного розвитку України, включаючи соціальні аспекти, а також становлення фінансової і банківської системи.

Враховуючи статистичні дані, можна підсумувати, що номінально норма заощаджень домогосподарств досить значна, але велика їх частина перебуває в неорганізованій формі, що унеможливує їх трансформацію в інвестиції. Аналізуючи місце України в Європі за схильністю населення до організованих заощаджень, можна говорити про потенціал росту, який може ґрунтуватися не тільки на таких фундаментальних факторах, як зростання доходів, але і на спроможності системи фінансового посередництва залучати неорганізовані заощадження до інвестиційних процесів.

Дослідження впливу фінансових важелів на економічне зростання країни здійснювало багато вчених, зокрема О. Василик, В. Геєць, А. Гальчин-

ський, В. Герасимчук, В. Кваснюк, І. Лукінов та ін. Серед зарубіжних особливо вирізняється праця американських дослідників Левіна та Кінга «Фінансовий розвиток та економічне зростання», в якій показано, що фінансова система сприяє розвитку економіки через виконання таких функцій: зменшення ризиків, оптимальне розміщення ресурсів, здійснення фінансового контролю, мобілізація заощаджень, сприяння обміну товарами та послугами [12, с. 77–81].

Ще одним значним важелем фінансового потенціалу інноваційного розвитку є діяльність ринків фінансових послуг – сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг, тобто операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів [1].

Залежно від спрямованості діяльності фінансових посередників ринок фінансових послуг може бути представлений як ринок фінансових послуг банків і небанківських установ. До небанківських кредитних установ належать кредитні спілки, факторингові та лізингові компанії, ломбарди. До небанківських фінансових установ належать страхові компанії; інститути спільного інвестування; установи накопичувального пенсійного забезпечення; компанії з довірчого управління, компанії з управління майном при фінансуванні будівництва житла, торгівці цінними паперами тощо.[8].

Актуальними фінансовими інститутами сприяння інноваційного розвитку виділяємо банки, факторингові, лізингові компанії, венчурні фонди.

Висвітлюючи ринок лізингових послуг як можливість розвитку інноваційної інфраструктури, коротко зауважимо основні переваги лізингу: лізингодавець купує майно у власність для наступного надання його у користування лізингоодержувачу, який за рахунок періодичних лізингових внесків відшкодовує його вартість.

Беззаперечним лідером світового рингу лізингу залишаються США. У 1998 р. вартість лізингових операцій в Америці становила 183,4 млрд доларів США (понад 90 % північноамериканського та 42,8 % обсягу світового ринку). У 2003 р. обсяг ринку лізингу США зріс до 208 млрд дол., а в 2005 р. досяг 248 млрд доларів США. Без лізингу економіка США щороку втрачала б майже 290 млрд дол.

США, від 3-х до 6-ти млн робочих місць [6, с. 29–36].

Серед країн Західної Європи найбільшу питому вагу в національних інвестиціях становлять лізингові операції в Ірландії та Великій Британії – 46 % і 35,8 % відповідно. Східноєвропейський ринок лізингу в цілому значно відстає, але винятком є Чехія. У структурі світового ринку лізингу частка України є незначною – в 2006 р. становила лише 0,055 %. Фахівці Світового банку, враховуючи знос основних засобів вітчизняних підприємств і потребу їх заміни, визначили потенційний попит на ринку лізингових послуг 12–50 млрд дол. США, що в 100 разів перевищувало досягнутий рівень, а за оцінками вітчизняних експертів, майже 50 % основних засобів потребують оновлення. За державними статистичними даними, необхідний обсяг інвестицій в основні засоби оцінюється в 455 млрд грн [6, с. 29–36].

Оцінка обсягу ринку лізингу базується на трьох основних показниках: загальна вартість активів, що були надані в лізинг протягом року; загальна вартість лізингових угод, укладених протягом року; обсяг портфеля лізингових угод станом на певну дату (як правило, на кінець року). [6, с. 29–36]

Кількість укладених договорів фінансового лізингу в 2012 році склала 10826 шт. У вартісному вираженні, обсяг договорів, укладених 2012 рік, збільшився порівняно з минулим роком майже на 30 % і склав 14,71 млрд грн. Вартість діючих договорів фінансового лізингу станом на кінець 2012 р. зменшилася на 4,6 млрд грн (-6 %).

На кінець звітної періоду порівняно з 2011 роком спостерігається збільшення питомої ваги середньо та довгострокових лізингових договорів.

Вважаємо, що великою прогалиною реалізації інноваційної політики те, що держава не підтримує сферу лізингу саме інноваційній сфері, адже відомо, що інноваційний процес є надзвичайно затратним і ризикованим. Одним із найбільш витратних є закупівля сучасного обладнання для науково-дослідних лабораторій, додаткового обладнання у заводській сектор для виробництва інноваційної продукції. Підтримка лізингових компаній з боку держави щодо лізингу саме інноваційного сектору значно поліпшить ситуацію інноваційного розвитку національної економіки. На сьогодні серед діючих договорів фінансового лізингу на кінець 2012 року, як і раніше, переважають угоди в галузі транспорту (58,09 %), сільськогосподарства (19,04 %), будівництва (5,00 %) та сфері послуг (4,79 %). Вартісний розподіл діючих

договорів фінансового лізингу на кінець періоду за видом обладнання має такий вигляд: найбільше в лізингу знаходиться транспорт (58,82 %), а також сільськогосподарська техніка (15,60 %) та комп'ютерна техніка (4,67 %). Як бачимо, сфера досліджень і розробок у статистиці не згадується.

Основними джерелами фінансування лізингових операцій в поточному періоді були позичкові кошти, зокрема, банківські кредити (89,89 %), причому їх питома вага значно збільшилася порівняно з минулим роком, а питома вага власних коштів лізингових компаній порівняно з минулим роком зменшилася і становить 9,93 %.

Компанії, які належать до міжнародних фінансових груп, можуть розраховувати на фінансову підтримку материнських структур. Найпевніше тримаються на ринку банківські установи, які завдяки лізинговим операціям не лише розширили перелік послуг, а й швидше та вигідніше здатні вирішувати проблему мобілізації коштів для закупівлі майна, яке передаватиметься в лізинг [9].

Брак і висока вартість кредитних коштів – не єдина проблема вітчизняного ринку лізингу. Існують ще й такі: наслідки світової економічної кризи; недостатньо дієва та малоефективна система державного регулювання та розбіжності між вітчизняним законодавством і нормами міжнародного лізингового права; відсутність податкових пільг та ефективного механізму прискореної амортизації обладнання, отриманого в лізинг; нерозвинена інфраструктура ринку лізингу, яка повинна включати широкую інформаційну систему, мережу страхових і консалтингових компаній, банківські та інші фінансові установи, маркетингові агентства, рекламу тощо [6, с. 29–36].

Будь-який бізнес-процес, зокрема інноваційний, пов'язаний з безупинним потоком грошових платежів, а також їх розстрочкою та відстрочкою. Факторинг характеризує фінансові відносини, що виникають між контрагентами у процесі реалізації товарів і послуг на умовах комерційного кредиту. Доцільність використання факторингу зумовлено потребою у: зменшенні дебіторської заборгованості; прискоренні обігу коштів у розрахунках; зниженні рівня неплатежів; фінансування розвитку виробництва, зокрема інноваційного.

У зв'язку із браком коштів або обмеженими можливостями клієнтів погасити заборгованість за отримані товари, на сьогодні, факторинг став реальною альтернативою банківському кредитуванню і перетворився у надійний інструмент фінансування збуту продукції та підтримки ін-

вестиційної діяльності підприємств. З одного боку, основою для використання факторингу є комерційний кредит, тобто продаж товарів із відстрочкою платежу, а з іншого – умова негайної сплати розрахункових документів постачальника означає, що факторингова компанія кредитує свого клієнта до моменту отримання платежу від боржника.

Потенційний ринок факторингу України складає весь обсяг дебіторської заборгованості.

Нині головне завдання факторингових компаній більшості країн Європи, які тісно пов'язані з великими банками, полягає у фінансуванні дебіторської заборгованості на основі використання регресного факторингу.

Згідно з офіційними даними наведений Міжнародною асоціацією факторингових послуг загальний обсяг факторингу Німеччини у 2012 році складав 157,42 млн євро, Швеції – 33,149 млн євро, Великобританії – 291,2 млн євро, в той час як в Україні – 1,233 млн євро. Важливим є показник ризику збитків від здійснення факторингової діяльності, за інформацією, наданою Міжнародною асоціацією факторингу. Таким чином, ризик збитковості в Німеччині складає 0 %, у Швеції – 13 %, Великобританії – 9 %, в Україні – 29 % [2].

Як бачимо, розвинені країни активно використовують послуги факторингу, що наповнює економіку додатковими можливостями для розвитку. Поряд із цифрами варто зауважити і про розвиненість інфраструктури факторингу, а саме банківської системи та судово-виконавчої, що прямо впливає на показник ризику збитковості в середині країни.

Станом на 30.06.2013 р. у Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 179 фінансових компаній, які мають право надавати послуги факторингу. Протягом першого півріччя 2013 року фінансові компанії уклали 58853 договорів факторингу загальним обсягом 2429,4 млн грн і виконали 50902 договорів на суму 1886,2 млн грн.

Факторингові операції вигідні для юридичних осіб у зв'язку з появою можливості зменшити витрати на адміністрування проблемних боргових зобов'язань та наростити свої активи.

Важливим показником, який характеризує факторингові послуги, є джерела їх фінансування. Динаміка структури джерел фінансування факторингових операцій у першому півріччі 2013 р. є досить нестійкою та істотно коливається, передусім за рахунок зміни частки власних коштів, яка станом на 30.06.2013 зменшилася до 1 367,1 млн грн порівняно з показником на відповідну дату 2012 року.

Характеризуючи структуру джерел фінансування факторингових операцій у першому півріччі 2013 року, можна відзначити, що традиційно найбільшу частку з них становлять власні кошти факторингових компаній (56,3 %).

У першому півріччі 2013 року порівняно з першим півріччям 2012 року відбулася зміна розподілу укладених договорів факторингу за галузями економіки: зменшилися частки таких галузей, як сфера послуг (-17,2 в.п.), машинобудування, металургія, легка промисловість та зросла частка харчової промисловості (1,0 в. п.) та інших галузей (18,6 в.п) не уклалися договори факторингу в будівній галузі, яка станом на 30.06.2012 р. становила 0,03 % у досліджуваному розподілі [3]. І знову, жодної згадки про інноваційну діяльність.

За даними статистики, інвестиції у нематеріальні активи, зокрема права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо, вони складають лише 3678,0 млн грн із загальної вартості капітальних інвестицій за 2012 рік – 293691,9 млн грн, тобто лише 1,3 % [4].

На фінансовому ринку фінансування інноваційних проектів відбувається завдяки існуванню специфічного інституту «венчурного капіталу». Розвиток венчурної індустрії відбувається паралельно із розбудовою національного фінансового ринку, зокрема інститутів парабанківської системи.

Загалом, інститут венчурного капіталу – найважливіший з погляду ведення інноваційної діяльності для будь-якої ринкової економіки. Механізм венчурного фінансування полягає у такому: великі банки, промислові компанії й спеціалізовані венчурні фонди надають фінансові кошти новим дрібним фірмам для розробки перспективних ідей, не вимагаючи ніяких гарантій, розраховуючи тільки на значний прибуток у випадку успіху.

Середня норма прибутку для венчурного капіталу звичайно перебуває у межах від 30 % до 60 % і досить приваблива, але ризик дійсно високий. Венчурне фінансування не є наданням засобів у борг, це фінансування взамін частки в акціонерному капіталі (від 5 % до 50 %) молодих і швидкозростаючих фірм. Що надає право венчурним інвеститорам не тільки контролювати їх розвиток, але й безпосередньо брати участь у керівництві дрібними фірмами, підвищуючи ризик у випадку банкрутства.

Інновація не лише приносить дохід інноватору, але й пришвидшує зміну технологічного

рівня в цілому. Проте, інвестування в інновації є загалом ризиковане. Тому, можливість диверсифікації портфеля інноваційних проектів зменшує ризик і скеровує інвестиції в інноваційну діяльність, що пришвидшує технологічну зміну та економічне зростання. В Україні рівень інвестування в інновації є дуже низьким. Як відомо, інновація – це довгострокове інвестування. А такий вид інвестування в нашій державі, як ми зауважували, належить до неліквідних та ризикованих.

Оцінка і аналіз стану фінансового потенціалу інноваційного розвитку ілюструють сильну залежність між збільшенням обсягу депозитів та ВВП і навпаки. Такий результат підтверджує той факт, що чим більша довіра до банківської системи, тим більше населення вкладає кошти в депозити, а отже, тим більшою є можливість інвестувати в довгострокові інвестиційні проекти. Дані, щодо кредитів у приватний сектор, свідчать, що величина таких кредитів є більшою там, де довіра до банківської системи є вищою.

Страховання, зокрема, дає змогу впливати на ризик ліквідності. Зв'язок між ліквідністю та економічним розвитком виникає на основі того, що деякі високоприбуткові проекти вимагають довгострокової залежності капіталу, але вкладники неохоче передають контроль над своїми заощадженнями на довгий період часу. Якщо фінансовий ринок ліквідний, то є зацікавленість вкладати активи в довгострокові державні облигації та депозитні рахунки. А в країнах, де фінансова система не є розвиненою, зокрема і в Україні, громадяни інвестують у короткострокові проекти. Таке інвестування є неефективним, з огляду на недостатність коштів для залучення в довгострокові інвестиційні проекти, які для економічного розвитку мають пріоритетне значення [7, с. 88–91].

Фінансова система України не страхує ризиків, тому довгострокові інвестиції належать до неліквідних капіталовкладень. Як наслідок, не впроваджуються економічні реформи, не утворюються нові більш прибуткові галузі виробництва, оскільки такі процеси вимагають залучення довгострокових інвестицій. Якщо така ситуація збережеться у перспективі, якщо фінансова система не забезпечить високої ліквідності довгострокових інвестицій, то у довготермінові проекти не будуть поступати капіталовкладення.

На нашу думку, для реалізації ендогенного потенціалу інноваційного розвитку національної економіки не вистачає «довгих грошей», тобто

капіталу у довгострокові інвестиції. Через глобальну фінансову кризу та, як наслідок, втрату численних депозитних коштів вкладників, немає довіри до надійності банківської системи та стійкості інших фінансових інституцій, тому фізичні та юридичні особи, маючи вільні кошти, не вкладають їх на довгий строк. Короткострокові інвестиції – не вихід для фінансування масштабних інноваційних проєктів. Найбільш реальним та практично здійсненним рушієм отримання довгострокових інвестицій для інновацій є пенсійна реформа. Прикладом реалізації такого підходу є пенсійна реформа у Польщі.

Нова польська пенсійна система набула чинності 1 січня 1999 року. Основною ідеєю реформи стала теза про необхідність диверсифікації, що досягається шляхом базування пенсійної системи на трьох незалежних компонентах. Нове пенсійне забезпечення замінить колишнє забезпечення, що нараховувалось за розподільною схемою, на пенсію з елементами накопичення. З трьох компонентів системи два – обов'язкові і один – добровільний. Обов'язковий пенсійний компонент складає 19,52 % від основи нарахування (заробітної плати).

Перший компонент, що знаходиться у веденні Управління соціального страхування (ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych), складає 12,22 % від основи нарахування. Це розподільний елемент системи. Розмір внесків нараховується в пропорції від заробітної плати. Розмір майбутньої пенсії, таким чином, залежить від загальної суми сплачених внесків, яка є похідною від основи нарахувань внесків (тобто від розміру зарплати), так і від середньостатистичного показника тривалості життя. А значить, що більше трудовий стаж, то вищою буде виплата допомоги.

Другий компонент складає 7,3 % від основи нарахувань і є накопичувальним елементом системи. Його обслуговують відкриті пенсійні фонди, що мають юридичну силу акціонерних товариств. Управління соцстраху спочатку стягує повний внесок у розмірі 19,52 % від заробітків трудящих, а потім перераховує 7,3 % від цієї суми на рахунок відкритих пенсійних фондів. Пенсійні фонди перебувають під контролем пенсійних

товариств, які інвестують отримані ресурси на фондових ринках згідно з приписами закону. Працюючі можуть вільно вибрати будь-який (тільки один) фонд зі списку тих, які пройшли реєстрацію. Вибраний одного дня фонд можна поміняти на інший. Прибутковість пенсійних вкладів працюючих гарантує спеціально створене державне Управління нагляду над пенсійними фондами – УНПФ – (UNPF – Urza_d Nadzora nad Funduszami Emerytalnymi). З 1 квітня 2002 року його функції було передано новоутвореній Комісії нагляду страхування і пенсійних фондів.

На 31 грудня 2003 року в Польщі було 16 пенсійних фондів, що управляли капіталом обсягом близько 45,44 млрд злотих. Велику частину цих коштів було вкладено в державні облигації (61,6 %), хоча доля акцій в інвестиційних портфелях була також велика і перевищувала 32,4 % від інвестованих активів. Це означає, що пенсійні фонди стали важливими гравцями на польському ринку капіталу. Також не викликає сумнівів, що їх роль поступово зростатиме пропорційно зростанню керованих ними активів [10].

Висновки. Більша кількість кредитів означає ліпші можливості для приватного підприємництва, а отже – для економічного зростання та інноваційного розвитку. Фінансова система може зменшувати ризики шляхом створення системи диверсифікації, що впливає на довготермінове економічне зростання через зміну розподілу ресурсів та відсоткових ставок, тобто, фінансові ринки, які дозволяють диверсифікувати ризики, можуть впливати на рішення інвесторів інвестувати саме в довгострокові інвестиційні проєкти. Диверсифікація має позитивний вплив на зміну технологій: агенти ринку постійно намагаються володіти технологічними перевагами, що дає їм можливість зайняти вигідну позицію на ринку.

Проведені нами дослідження впливу науково-технічного прогресу (інновацій) на ВВП на основі моделі Солоу, засвідчує, що, чим більше в економіці капіталу (до складу якого входять депозити фізичних та юридичних осіб), тим ліпше для економіки, головне, щоб заощадження інвестувалися в інновації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2002. — № 1. — С. 1.

2. Звіт Міжнародної асоціації факторингових послуг за 2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.fci.nl>.

3. Звіт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг за 3 квартал 2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/ks_3_kv_2012.pdf.

4. Капітальні інвестиції за видами активів // Статистичний бюлетень. — Київ : Державна служба статистики України, 2012. — 45 с.

5. Корольова-Казанська О. Джерела фінансування інноваційних проектів підприємства / О. Корольова-Казанська // Економічний аналіз. — 2010. — № 5. — С. 280-283.

6. Лісовська Н. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні / Н. Лісовська // Товари і ринки. — 2010. — № 1. — С. 29-36.

7. Майовець Є. Розвиток фінансових ринків як передумова економічного зростання / Є. Майовець, Х. Флюд // Формування ринкової економіки в Україні 2009. — № 19. — С. 88-91.

8. Науменкова С. В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. — (2010) [Електронний ресурс] /

С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. — Режим доступу : http://pidruchniki.ws/20080215/finansilizingovi_poslugi#193.

9. Підсумки діяльності лізингодавців за 2012 рік / Асоціація «Українське Об'єднання Лізингодавців» спільно з Нацкомфінпослуг [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.uul.com.ua/files/Q4_2012_ukr.pdf.

10. У Польщі плануються зміни в пенсійній системі 2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.polradio.pl/>.

11. Фінансовий потенціал населення: нові можливості інноваційного розвитку економіки України : Монографія / А. М. Вдовиченко. — Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2012. — 225 с.

12. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація / С. В. Хачатурян // Фінанси України. — 2003. — № 4. — С. 77-81.

JEL CLASSIFICATION: O00, O31, Q55

FINANCIAL POTENTIAL AS A COMPONENT OF ENDOGENOUS POTENTIAL OF INNOVATIVE ECONOMY DEVELOPMENT

Oleksandra S. HUMENIUK

Postgraduate student, Chernigiv State Institute of Economics and Management

E-mail: gumeniuk.o@gmail.com

Summary. The article defines financial capacity as the complex of interrelated financial resources and ability to implement them, determining its ability to reconcile the external requirements of internal capabilities. Components of the financial capacity define financial capacity of population with organized and unorganized savings potential market for financial services, including factoring and leasing services as a source of additional economic opportunities of innovation development.

Separate section of the financial capacity is venture capital funds and the ability to attract long-term investment for innovation projects. The problem of the current financing of innovative projects is a weak infrastructure implementation of financial capacity. A high level of public distrust to the banking system affects only the prevalence of short-term deposits. The author proposes to rebuild pension system to make it similar to the system of Poland Republic as one of the ways to attract "long-term money".

Key words: financial development potential, financial capacity of population, venture capital.

To provide innovative processes and changes, it is necessary to have financial resources in addition to development programs, political will, appropriate infrastructure; and financial potential may be the source of the financial resources. The financial

potential of innovative development is formed by the potential financial opportunities and the ability to large innovative projects on the national scale in definite branch vectors. Inherently, it is a set of interrelated financial resources and abilities to their